

Godkänd 2023-11-16

unesco

Biosfärprogrammet

Till: Svenska Unescorådet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Verksamhetsberättelse för Biosfärprogrammet Sverige 2023

I Biosfärprogrammets verksamhetsplan för 2023 lyfts tre fokusområden fram. Den här verksamhetsberättelsen redogör för årets aktiviteter och insatser utifrån verksamhetsplanens fokusområden.

STÄRKA BIOSFÄROMRÅDENAS ROLL SOM MODELLOMRÅDEN

Programkommittén ska verka för att biosfärområden engageras under konferenser och events för att lyfta hur biosfärområdena arbetar för att bidra till Agenda 2030 och implementera de Globala Målen för Hållbar Utveckling, SDG.

Under året har biosfärprogrammets koordinator bjudits in att hålla föredrag vid avdelningsinfo på Naturvårdsverket och på Havs- och Vattenmyndighetens avdelningsdag. Ordförande och koordinator presenterade Biosfärprogrammet på ett av Svenska Unescorådets rådsmöten. Naturvårdsverket har blivit vänt sig till Vattenriket för inspirations- och kunskapsföredrag om verksamheten, bjudit in Nedre Dalälven att tala på deras träff med Länsstyrelsernas friluftssamordnare och Voxnadalen har presenterat Voxkedjan i samband med miljömålsdagarna. Skogsstyrelsen har rekommenderat Voxnadalens arbete med skogen som ett exempel att lyfta i en EU CAP rapport.

Under 2021 genomförde Naturvårdsverket en förstudie som syftade till att kartlägga hur Naturvårdsverket kan nyttja biosfärområdenas kunskap, erfarenheter och nätverk på ett bättre sätt. Den efterföljande dialogen har resulterat i ett webinarium kombinerat med en workshop för att identifiera samverkansmöjligheter mellan biosfärområden och Länsstyrelsernas arbete med grön infrastruktur. Aktiviteten arrangerades av Naturvårdsverket med stöd från Biosfärprogrammet. Naturvårdsverket genomförde även en turné för att möta små- och medelstora kommuner i samtal om grönplanering med syfte att bidra till en hållbar mark- och vattenanvändning. Konferensen "Planera grönt och möt våra stora samhällsutmaningar" planerades tillsammans med biosfärområdena i Sverige och genomförs på olika platser i Sverige.

Svenska Unescorådet planerar en *Konferens för Unescokoncept*. Konferensen hålls i mars 2024. Konferensen arrangeras utifrån två centrala behov som är värdefulla att adressera. Det första handlar om hur Unesco och Unescos koncept samverkar till bättre dialog, fredsbyggande, och samarbete nationellt och globalt, och det andra om Unescos roll som gemensam nämnare. Biosfärprogrammet medverkar till planeringen genom att vara med i referensgruppen.

Programkommittén ansvarar för biosfärområdenas kvalitet inför nomineringar av nya områden och biosfärområdenas 10-årsutvärderingar.

Under 2023 godkändes Östra Vättebranternas 10-årsutvärdering av den globala styrelsen för Biosfärprogrammet (MAB-ICC). Biosfärområdet fick det mycket fina omdömet *"The MAB-ICC concluded that the site meets the criteria of the Statutory Framework of the WNBR and commended the East Vättern Scarp Landscape BR for their outstanding work"*. Storkriket har färdigställt remissversionen av sin Unescoansökan. Remissen har behandlats av Biosfärrådet och Programkommittén som lämnat ett remissyttrande.

STÄRKA BIOSFÄRNÄTVERKET I SVERIGE

Örådet genomfördes i slutet av augusti i Vindelälven-Juhttátahkka. Representanter från biosfärområden och kandidatområdet deltog, liksom Programkommitténs ordförande. På Örådet fortsatte utvecklingen av halvtidsavstämningen i dialogform. Vindelälven-Juhttátahkka bjöd på många fina och intressanta möten med aktörer i biosfärområdet och enastående upplevelser i fjälllandskapen.

Den 4-5 september arrangerades en **konferens för biosfärkommuner** som riktade sig till ledande politiker och tjänstepersoner. Konferensen syftade till att skapa dialog och utbyte kring kommunernas roll i ett biosfärområde, hur biosfärkommuner bygger ett hållbart samhälle och hur Unescoutnämningen används på bästa sätt. Konferensen hölls i Kristianstads Vattenrike och ca 50 personer deltog. "Vi behöver mäkla fred med naturen!" Det var budskapet när Lena Sommestad, ordförande för Svenska Unescorådet, talade till politiker och tjänstemän från Sveriges sju biosfärområden. "Biosfärområden är en del av lösningen. Genom att ta fram och sprida goda exempel och visa vägen ut i naturen hjälper de till att skapa den attitydförändring som krävs." Konferensen bjöd på många konkreta exempel och idéer. "Biosfärarbete smittar!" Konstaterade Ole Hampenberg Andersen, avdelningschef i Vordingborg, i Möns biosfärområde i Danmark.

Studieresor till biosfärområdena Galloway & Southern Ayrshire (Skottland) och Appennino Tosco-Emiliano (Italien) genomfördes i april respektive oktober. Personer knutna till biosfärkontor samt representanter från ett biosfärinitiativ följde med på studieresorna vilka var mycket uppskattade. Studieresornas övergripande tema var "Hur stimulerar biosfärområdet hållbar utveckling" med särskild inriktning på bland annat branding, samhällsentreprenörskap, hållbar besöksnäring, biosfärområdets roll gentemot företag och aktörer och mycket mer. Utöver intressanta lokala inslag, fick deltagarna gott om tid att prata med varandra, reflektera tillsammans om vad de upplevt och över den egna verksamheten hemma i Sverige.

I årets verksamhetsplan fanns ambitionen att påbörja planeringen av en ny version av konferensen Mötesplats Biosfär. Ingen planering har påbörjats ännu. Ej heller för idén om att genomföra en innovationsturné. Båda aktiviteterna kräver ett inledande arbete för att säkra finansiering.

STÄRKA BIOSFÄRPROGRAMMET SVERIGE INTERNATIONELLT

Den globala styrelsen för biosfärprogrammet (**MAB-ICC**) höll sitt sammanträde i juni i Paris. Under mötet, där Sverige är observatör, godkändes Östra Vätterbranternas 10-årsutvärdering. Styrelsen uppmärksammade särskilt det breda samarbetet som engagerar många i områdets hållbara utveckling samt biosfärakademien som framgångsfaktorer och gratulerade till utmärkt (outstanding!) arbete.

MAB-ICC godkände 11 nya biosfärområden, ett område återremitterades och 4 områden utvidgades. Nu består WNBR av 748 biosfärområden i 134 länder, varav 23 är internationellt gränsöverskridande.

I samband med MAB-ICC arrangerade Danmark en Nordisk lunch och ett side-event, *Roundtable Discussion on Biosphere Reserves as Models for Sustainable Solutions*. Erfarenheter från Sverige presenterades under båda evenen och ofta refereras arbetet inom det svenska Biosfärprogrammet till som föregångare för andra länder.

Nätverkskonferensen **NordMAB** flyttades fram och arrangerades inte 2023.

Biosphere for Baltic är ett internationellt nätverk som samlar nio biosfärområden kring Östersjön med syftet att synliggöra biosfärområdenas roll att bidra till Agenda 2030 och SDG 14. Biosphere for Baltic är en unik möjlighet för Unescos biosfärområden i Östersjöregionen att träffas och utbyta erfarenheter samt för att utveckla nya områden för samverkan. Målet är att stimulera lärande och sprida goda erfarenheter från Östersjöregionen inom det globala nätverket för biosfärområden och till andra intressenter. Biosphere for Baltic lanserades av Biosfärprogrammet Sverige 2017 som ett frivilligt åtagande under FN's havskonferens i New York. Det internationella samarbetet har genererat tre projekt, varav ett har avslutats och två pågår:

- Biosphere for Baltic - collaboration, ocean literacy & local engagement for a sustainable Baltic Sea (**BFB-COLAB**) syftar till att skapa förutsättningar för ett bredare och mer djupgående samarbete inom Biosphere for Baltic-nätverket med särskild tonvikt på hur man kan stimulera ökad havsmedvetenhet genom besökscenter och medvetande-höjande aktiviteter. BFB-COLAB tjänar också syftet att säkra ett långsiktigt samarbete inom Biosphere for Baltic. Projektperiod: 220901-240228.
- **Supported by Nature** är ett nytt samarbetsprojekt för det internationella nätverket Biosphere for Baltic. Projektet syftar till att öka förståelsen för naturbaserade lösningar och hur de bidrar till bättre miljöförhållanden för Östersjön. Det långsiktiga målet med Supported by Nature är att ta fram ny kunskap som kan leda till att naturbaserade lösningar blir en naturlig del i land- och havsförvaltning. Inom projektet kommer 17 så kallade lärplatser att utvecklas med särskilt fokus på multifunktionella våtmarker, kustvattenhabitat och restaurering av vattendrag. Projektet kommer att ta fram metoder för att etablera naturbaserade lärplatser i samarbeten med flera intressenter och öka förståelsen för naturbaserade lösningar genom aktiviteter vid lärplatserna. Projektet beviljades i juni och därefter följde en "contracting phase" med Interregkontoret. Projektet pågår under 3,5 år och utvecklades med finansiering från Svenska Institutet. Supported by Nature finansieras av EU genom Interreg Baltic Sea Programme 2021-

2027 och beviljades ca 4,7M euro som ett kärnprojekt under prioritering 2: Vattensmarta samhällen. Ronneby kommun är Lead partner.

Exempel från svenska biosfärområden lyftes i samband med konferensen *UNESCO-Sites in a regionally sustainable development perspective* som arrangerades på Grönland av Nordiska Atlantsamarbetet, Nora. Konferensen var en fin möjlighet till utbyte av erfarenheter av hur olika Unescokoncept arbete för hållbar utveckling.

Erfarenheter från Svenska Biosfärprogrammet och biosfärområden i Sverige lyfts inom projektet **MAB-LAB** (*Local Actions for new Biodiversity Framework*). Projektet finansieras av Nordiska Ministerrådet och pågår under 2023. Danmark är Lead Partner, Norge och Sverige är projektpartners. Projektet syftar till att översätta New Global Biodiversity Framework till lokal kontext, kartlägga möjliga biosfärområden i de nordiska länderna och att ta fram en guide för att utveckla nya biosfärområden.

KOMMUNIKATIONSINSATSER

Hemsidan har uppdaterats med aktuella nyheter om Sveriges biosfärområden. Nyheter och aktiviteter i biosfärområdena kommuniceras via Facebook. I samband med biosfärdagen 2 juni genomfördes arrangemang i flera biosfärområden. Däremot arrangerades inget nationellt event i år.

Wikimedia Sverige anordnade den svenska deltävlingen i den globala fototävlingen **Wiki Loves Earth 2023**. Målsättningen med Wiki Loves Earth är att uppmuntra folk att fotografera svensk natur och att dela bilderna under fri licens så att andra får tillgång till dem via internet. Tävligen pågick hela maj månad. Biosfärprogrammet fanns representerad i juryn och tillsammans med Svenska Unescorådet delades ut ett specialpris till bästa biosfärområdesbild ut.

Unesco gör en publikation om MIDAs (områden med multipla Unescoutnämningar) och har vänt sig till Sverige för material till artiklar. Publikationen ges ut i slutet av 2023 eller början av 2024 och vi hoppas att svenska exempel finns med.

Förslag till **hemställan om ändring i vägmärkesförordningen** gällande ny lokaliseringsmärkning för biosfärområden som turistiskt intressanta mål har tagits fram av Naturvårdsverket och stämts av med biosfärområdena. Dialog med biosfärområdena har förts kontinuerligt men det har inte utvecklats något gemensamt nationellt grepp för den brunvita skyltningen. Det beror på några olika faktorer, bl a att turistiskt intressanta områden helst inte ska överlappa och att ett biosfärområde redan har brunvit skyltning med en egen symbol. Programkommittén prioriterar inte vidare arbete med frågan. Det står biosfärområdena fritt att arbeta vidare med brun-vit skyltning för varje individuellt biosfärområde.

PUBLICERADE RAPPORTER OCH INFORMATIONSMATERIAL

Sveriges biosfärområden – en accelerator för hållbar utveckling. 50 år av sammanlagda erfarenheter: <https://biosfarprogrammet.se/wp-content/uploads/Sveriges-biosfaromraden-en-accelerator-for-hallbar-utveckling.pdf>

Populärversion: Sveriges biosfärområden – en accelerator för hållbar utveckling. 50 år av sammanlagda erfarenheter:

https://biosfarprogrammet.se/wp-content/uploads/Sveriges-biosfaromraden-en-accelerator-for-hallbar-utveckling_kort-1.pdf

Sammanfattning Mötesplats Biosfär 2022:

<https://biosfarprogrammet.se/wp-content/uploads/Sammanfattning-Motesplats-Biosfar2022.pdf>

Verksamhetsberättelse 2022:

https://biosfarprogrammet.se/wp-content/uploads/Verksamhetsberattelse_MAB_2022.pdf

ORGANISATION UNDER 2023

Programkommittén:

Marcus Carlsson Reich, ordförande t o m 1 september, Naturvårdsverket*
Mia Olausson, ordförande fr o m 1 september, Havs- och Vattenmyndigheten
Ingrid Johansson Horner, Naturvårdsverket
Johanna MacTaggart, Biosfärprogrammet Sverige
Olof Olsson, Stockholm Resilience Centre*
Maria Tengö, Stockholm Resilience Centre
Mattias Sandberg, Skogsstyrelsen
Dan Rydberg, Skogsstyrelsen
Johan Kling, Havs- och Vattenmyndigheten*

* Ledamöter som slutat under året

Biosfärrådet:

Johanna MacTaggart, ordförande, nationell koordinator
Carina Wettemark, koordinator Kristianstads Vattenrike
Helena Torsell, koordinator Vänerskärgården med Kinnekulle
Elias Regelin, koordinator Älvlandskapet Nedre Dalälven
Mattias Holmqvist, koordinator Blekinge Arkipelag*
Alissar Rajha, Tf koordinator Östra Vätterbranterna*
Ann-Kristine Vinka, koordinator Vindelälven-Juhttátdahkka
Hanna Alfredsson, koordinator Voxnadalen
Anna-Karin Poussart, koordinator Storkriket

* Koordinatörer som slutat under året

Programkommittén har haft tre sammanträden under året. Biosfärrådet har regelbundna zoommöten som hållits åtta gånger under året.

EKONOMISKT UTFALL

Budget för 2023		UTFALL
Nationella möten	25 000	25 000
Reskostnader och möten	0	7 604
Kommunikation och hemsida	25 000	16 800
TOTAL SUMMA	50 000	49 404
Ingående balans	-1 096	
Erhållet bidrag 2023	-50 000	
TOTAL SUMMA (med ingående balans)		48 308
Utgående balans som löper över till 2024		-1 692